

Mgbakọta oge

Nkeji iri ano na ise ruo iri isii

Otu afo

Afo iri na otu maobu karja

Onye o bula nwere ike i bu Onyenchekwaebumnobi!

Atumanya Ihe Mmụta

- Ụmụ akwụkwọ ga aghọta ihe mere eji akpo mmadụ Onyenchekwaebumnobi maka Ebum N'obi Mmepụ Bụigba (SDGs)
- Ụmụ akwụkwọ ga amara ma ghọta nka na ihe mmụta ha nwere iji tinye aka na SDGs
- Ụmụ akwụkwọ ga amụta ikwu ihe mkpa uche ha

Ntinye ego

Aga eme ihe omumụ ma intaneèt ọdị ma odighi.

Na nweta Intaneèt:

Igwe fòto màọbụ igwe fòto ekwentị/laptoopu/ipadi iji nyefee foto ụmụ akwụkwọ na Onyenchekwaebumnobi Ngwa kòmputà.

Na-adighi enweta intaneèt

Mkpisi ode akwụkwọ, agba mmiri, ngwaọrụ maka njikọ foto, enyo na eserese foto nke Onyenchekwaebumnobi mpempe akwụkwọ ihe emume.

Edemede gburugburu okwu buru ibu nke Atumatu Ihe Omumụ

Atumatu ihe omumụ a na-agbalị itinye ụmụ akwụkwọ obi isi ike na onye o bula nwere ikike ibu Ebum N'obi Mmepụ Bụigba (SDGs). Site na ighọta mkpa onye o bula na isonye na mmeta ihe nke SDGs, ụmụ akwụkwọ ga amata ma nye ekele nka di iche iche nke mmadụ niile, nakwa dikà onwe ha. Atumatu ihe omumụ a na ejikọ na isi ihe eji atụ ihe nke 2018 OECD Pisa nyocha echiche di iche iche di mkpa: Ikike Ụwà Nile. Akọwara dikà "ike iji nyocha ebeulo,uwa niile na nsogbu omenala di iche iche, iji ghọta ma mara mkpa echiche na echiche ndị ụwa maka ndị ọzọ, iji sonyè na ebe meghere emeghe, kwesiri ekwesi na nkwurita okwu di ire yanà ndị mmadụ si na omenala di iche iche, na iji mee ihe ma ọdị mma mmadụ niile na mmepe ga adigide." <http://www.oecd.org/pisa/pisa-2018-global-competence.htm>

Akwụkwọ Ozi nke Ndị Nkuzi

Ihe omumụ a na agụnyere umụ akwụkwọ ichèbara echiche na nka onwe ha, odidi mmadụ na ihe mmụta site na mmeputa ihe eserese Onyenche kwaebumnobi. Ufodu umụ akwụkwọ nwere ike ogaghi adicha ha mma ise ha foto ya mere aga agwa ha meputa eserese Onyenche kwaebumnobi nke nwata akwụkwọ ozo maobu Onyenche kwaebumnobi ama ama maka SDGs. I nwekwara ike ihu ebe ana akpo SDGs dikà Ebum N'obi Uwa Nile. Ihe ndi a bu otu ihe, jiri mkpuru okwu nke masiri gi.

Ihe omumụ ndi a gunyekwara itinye foto nke umụ akwụkwọ na intaneet. Gbaa mbo hu na nke a kwunyere iwu gbasara nche kwa na nzuzo ulo akwukwo ma guo okwu nwekorita na onodu nke Onyenche kwaebumnobi appu: <http://cdn.worldslargestlesson.globalgoals.org/2018/06/goalkeeper-privacy1-1.pdf>

Ekele

Nwere ekele puru iche nye **Chris Gadbury**, Twitter: @chriscadbury www.magicstorybooks.com,

Memory Banda: <https://memorybanda.blogspot.com/>

Ndubuisi Uchea na Hayel Wartemberg: <https://wordonthecurb.co.uk/>

Odegbola Ayodele, Adeeko Olalekan: Ulo Akwukwo Grammar Abeokuta, Abeokuta na Baptist Ulo Akwukwo Sekondri Umụ nwoke (ha abuo no na Nigeria)

Nzokwu nke mbu: Mkpalite Ihe Mmụta N'oge

Nkeji
ise

Mara nke a: Ihe omumụ a na eweere ya na umụ akwụkwọ nwere mmata nke SDGs ugbo a. Njiko na Ebe Ihe Omumụ Kachasi Ukwuu nke uwa nke otu katuunu nke webatara umụ akwukwo na Ebum n'obi enwere ike ihu ya na <http://worldslargestlesson.globalgoals.org/resources-for-teaching-the-sdgs-in-nigeria/>

Juo ajuju ndi a na esonu maka nkughari isi okwu osiso nke ihe mmuta umu akwukwo SDGs Aga eme nke a dikà Ihe nchebara echiche, Mmadu abuo, Nkekorita maobu ihe emume klaasi niile: *Kedu ihe SDGs na achọ imezu? Gini mere ha jiri di mkpa? Ihe Ebum n'obi ole no eba ahụ?*

Nzokwu nke abuo: Imata Onye na Enye Aka Imezu ihe SDGs Ugbo a

Nkeji
iri

Juo umu akwukwo ajuju ahụ: *Kedu onye o bu oru ya imezu SDGs?*

Ihe nwere ike ikwe ncheta: Goomenti, NGOs/inye aka, ndi UN, azumahia, ulo akwukwo, umuaka, okenye. MMADU NIILE!

Nke ozo juo ajuju ahụ: *Ndi na eto eto ha enwere oru imezu ihe SDGs?*

Ndi na eto eto enwere ike ime ihe di iche na ihe SDGs?

Kpaa nkata ufodu aziza di iche iche na echiche ma kowaa na obunadi site na afo di nnoo obere, umuaka na ndi na eto eto nwere ike inwe ihe mmetuta bara uru na Ebum n'obi. Kirie ihe nkiri katuunu nke Ihe Omumụ Kachasi Ukwuu N'Uwa nke abuo (<http://worldslargestlesson.globalgoals.org/resources-for-teaching-the-sdgs-in-nigeria/>) ihu ihe omumatu nke ndi nkiti na eto eto na eme ihe maka Ebum n'obi. Na/maobu i nwere ike igosi umu akwukwo ihe omumatu si na mapu mmekorita Ihe Omumụ Kachasi Ukwuu N'Uwa ma lee ihe ndi ozo na eto eto na eme maka SDGs.

Kowaa na enwere ike ikpo ndi a **Ndinche kwaebumnobi** maka na ha kwudosiri ike na eme ihe maka SDGs. Ha bu mmadu nkiti na eche banyere ime ulo akwukwo, ulo, obodo na mba ha di mma maka onye o bula ebi n'ime ya ugbo a na ha na eche banyere echekwa ha maka odinihu. Ha na eji Ebum n'obi dikà uzo ha ji ejiko ime ihe ha na atumatu Uwa niile iji mee uwa oditu mma na ozo di. Umụ akwukwo nwere ike igukwu banyere Ndinche kwaebumnobi na eto eto si na na gburugburu uwa na **Ozi mgbakwunye nke mbu ruo nke ano.**

Mara nke a: Na ihe omume na esony enweghi aziza ziri ezi na nke na ezighi ezi. Emepụtàrà ihe omume ime ka mkparịta ụkà na aga ngwa ngwa n’etiti ụmụ akwụkwọ site na iju ajujụ ọhà nke ga akpalite ụmụ akwụkwọ iji inye ihe kpatara echiche na uche ha.

Gụputa ya/gosi nkwughachi okwu onye ọzọ di n’okpuru si na Onyenchekwaebumnobi Memory Banda (Lee **Ozi mgbakwunye nke ato** maka ọzọ banyere oru Memory di itunanaya na imezu Ebum n’obi nke nke ise).

*“Enweghi nnukwu ike mmadụ ga eji abụ Onyenchekwaebumnobi, **onye o bula** nwere ike ibu Onyenchekwaebumnobi site na naanị ịhọrọ SDGs o bula ma bido ikwanyè maka ọganihu.”*

Kpaa nkata okwu nkwughachi a dikà klaàsị - ụmụ akwụkwọ ekwetara? Kowaa na onye o bula nwere nka di iche iche na ihe mmụta iji mezuo Ebum n’obi. O bu etu ụmụ akwụkwọ si eji ihe a emezu SDGs bu ihe di mkpa. Dikà Onyenchekwa kpebiri iguzosi ike ma mee ihe - o buru godi na ha nwere igbu oge ọganihu na ndakpọ olileanya ha ga anọgide na olileanya, nchekwube ma nwee mkpebi na Ebum n’obi ahụ ga-abjā na mmezu!

Gosi “ihe Njikọ N’etiti mpempe akwụkwọ ihe emume SDGs (**Ozi mgbakwunye nke ato**). Ihe emume a bu enyere ụmụ akwụkwọ aka mara ụdị nka enwere ike ịchọ iji mezuo Ebum n’obi o bula. Gosi okwu ndụ iri na ise atụrụ arụ na **Ozi mgbakwunye nke isii** (Inwere ike edeghari ihe ndepụta a maka ebe ụlọ akwụkwọ gị). Họrọ otu okwu iji bido ọmụmatụ enye uchè. Dee ihe a na uhie rektangulu mbu na etiti mpempe akwụkwọ ihe omume.

Nke ọzọ juo ajujụ - *kedu etu nka enye uchè ga esi enye aka na Ebum n’obi ahụ? Olee Ebum n’obi nwere ike emetụta karicha?* Gbaa ụmụ akwụkwọ ume iji nye ihe kpatara echiche na nhọrọ ha. Nwere obere ntuziaka si na klaàsị ma jikọ enye uchè na Ebum n’obi ahorola site na ise akara si na okwu gaa na Ebum n’obi niile di mkpa.

Ụmụ akwụkwọ nweziri ike imezu ihe fodurụ na mpempe akwụkwọ oru site na ịhọrọ ụdị nka ọzọ ewepụtara na **Ozi mgbakwunye nke isii** ha chere na ọkà di mkpa maka mmezu Ebum n’obi ahụ na ijiko nka ahụ na Ebum n’obi ha chere nwere ike ikacha bàa uru.

Na ihe omume niile ahụ, kwusị klaàsị iji juo ụmụ akwụkwọ ajujụ ụdị nka ha mara dikà nke kachasị mkpa. Gwa ụmụ akwụkwọ ka ha kekorita ụfọdụ echiche ha dikà ihe kpatara ha jiri hōrọ otu nka maka Ebum n’obi akpọrọ aha.

Mara nke a: Enweghi aziza ziri ezi màọbụ aziza na ezighi ezi n’ebe a dikà onwere ike idabere na ihe ụmụ akwụkwọ chere. Ụfọdụ nka nwere ike buru ihe di mkpa na Ebum n’obi niile.

Nwàle: Juo ụmụ akwụkwọ ihe mere ojii di mkpa na anyị nwere otutu mmadụ di iche iche nwere nka di iche iche, mmasị na ihe mmụta iji nye aka emezu Ebum n’obi? N’ihi na nsogbu ụwa na-ahụ buru ibu ma di iche na mgbe ụfọdụ enweghi otu ụzọ esi egbo mkpa màọbụ aziza.

Ihe ọzọ bu ka ụmụ akwụkwọ mara nka nke onwe ha. Gwa ụmụ akwụkwọ ka ha nwere ụfọdụ oge chee echiche banyere aziza ha na ajujụ na esony. Ha na onyenrukooru nwere ike ikpa maka arọ ndị ọzọ.

1. Kedu ihe pụrụ iche banyere gị mere ka I buru onye pụrụ iche?
2. Kedu ihe banyere gị pụtara na I nwere ike ibu Onyenchekwaebumnobi?
3. Kedu nka màọbụ agwa I nwè buru I nwere ike imelitekwu iji buru Onyenchekwaebumnobi?
4. Kedu ụdị mmadụ I chọrọ ibu mgbe I mere okenye?

Gbaa ụmụ akwụkwọ ume iji chee banyere ma hōrọ ọtụtụ okwu dikà okwere mee. O di mkpa ikwusiri ụmụ akwụkwọ okwu ike na ha anaghị ahōrọ okwu na akọwa odidi onu ahụ, kama okwu ahụ ga akọwa agwa, nka na ihe mmụta. Dikà ihe ncheta, I nwere ike izi ụzọ na okwu ndị a edepụtàrà na **Ozi mgbakwunye nke isii**.

Nke ọzọ gosi Onyenchekwaebumnobi Me appu. Kọwaa na ụmụ akwụkwọ ga achọ ịhọrọ mkpuru okwu ato ha kwere ga akacha nyere ha aka dikà ha ga eme ihe maka SDGs. Jiri ohere a kọwaa na o bu banyere inabata onye o bula di iche na mmasị ha di iche iche na oke ọchịchọ bu ihe achọrọ iji mezuo SDGs. I nwere ike igosi ụfọdụ ihe atụ nke eserese Onyenchekwaebumnobi: <http://perfectdaylondon.com/projects/goalkeepers/>

Ụmụ akwụkwọ na etinye foto onwe ha na app weebusaiti nke Onyenchekwaebumnobi ma ha nwere ike ime eserese nke onwe ha dikà agba na okwu. (Lee **Ozi mgbakwunye nke asaa** maka ndepụta ntuziaka zuru ezu).

Ndị nkuzi nwèrèkwara ike igosiputa ijiri ụdị nkwuritaokwū mgbasa ozi etinye foto màọbụ jiri ekwentiamamiihe onwe dikà ịmā atụ (karịsịa na ụlọ akwụkwọ di onu ala.)

Nke ọzọ: O buru na igwe foto ekwentị/igwe fòto adighi nweta enyo ma kpọọ ụmụ akwụkwọ ka ha see/tee màọbụ foto onwe ha nwere ihe eji nagide ya. Mgbe ahụ ụmụ akwụkwọ ga eji foto a na okwu ato ha horola iji meputa eserese Onyenchekwaebumnobi (Lee usoro eserese Onyenchekwaebumnobi na Ozi mgbakwunye nke asato). Mgbe ahụ aga egosi eserese Onyenchekwaebumnobi dikà ngosi Imēlọ klaàsị màọbụ ụlọ akwụkwọ. Nnwàle ụmụ akwụkwọ iji chee echichi ebe ọzọ ha ga egosi ya. *Kedu ebe ha nwere ike igosi eserese Onyenchekwaebumnobi ha iji nye aka mee ka ndị ọzọ mara banyere SDGs?*

Nzọkụkwụ nke isii: Ugbu a i di na njikere - Mee ihe mbu gi!

Ozugbo ụmụ akwụkwọ mara nka na ihe mmụta ha nwere iji buru Onyenchekwaebumnobi, ha di njikere ime ihe maka SDGs! Juo ụmụ akwụkwọ ajụjụ ndị na esony dikà klaàsị:

- Kedu ihe i nwere ike ibido mewe maka Ebum n’obi taa?
- Kedu ihe i chọrọ ime maka Ebum n’obi dikà klaàsị?
- Kedu ajụjụ ndị i nwere banyere Ebu, n’obi?

Kirie katuunu Ihe Omumụ kachasị Ukwuu na Uwa nke ato <http://worldslargestlesson.globalgoals.org/resources-for-teaching-the-sdgs-in-nigeria/> maka mkpali na etu esi ebido taa!

Biko kekorita anyị eserese Onyenchekwaebumnobi! gi! Soro ọtụtụ puku Ndinchekwaebumnobi ọzọ na eto eto site na itinye ihe mmụta gi na nkwurikora maapu anyi. I nwekwara ike edere anyi Twitter: [@WorldsLessonNG](https://twitter.com/WorldsLessonNG) Facebook: [@WorldsLessonNG](https://www.facebook.com/WorldsLessonNG) Instagram: [@WorldsLessonNG](https://www.instagram.com/WorldsLessonNG) Ozi intaneet: wordlessonnigeria@outlook.com

Mgbakwunye Ihe Omume:

- Gosi ụmụ akwụkwọ ebe mpi aka lme ihe Nwata akwụkwọ anyi na weebusaiti Ihe omumụ kachasi ukwu na uwa <http://worldslargestlesson.globalgoals.org/> maka mkpali na etu esi ime ihe maka SDGs.
- Meputa Arumarụ lme ihe Obodo iji nye aka nweta mgbanwe na ebe ụlọ obodo: <http://worldslargestlesson.globalgoals.org/student-led-change-projects/>
- Kirie obere ihe nkiri a (Vimeo njiko <https://vimeo.com/268764152>, Njiko Youtubeu <https://www.youtube.com/watch?v=If4jpEhRubs>) - *Biko mara nke a ihe nkiri a di naani na asusu bekee* banyere otu onye ama ama site n’oge gara aga. Juo ụmụ akwụkwọ ajụjụ ndi a na esony: *O buru na onye nọ na vidio a ka di ndu ha enwere ike ibu Onyenchekwaebumnobi? Olee Ebum n’obi i chere ha ga-akwado? Kedu maka ndi a o putara na ha bu Ndinchekwaebumnobi? Kedu udi agwa ha nwere ike ina egosi iji mezuo ihe mmeta kwesiri ka amara ya ha nwere?* Enwere ike ime nke a dikà oru enyere n’ulo

- màọbụ mee ihe mbido nke arumarụ akụkọ ihe mere eme na ele anya na akụkọ oke mmadụ ama ama.
- Gwa ụmụ akwụkwọ ka ha choputa ndi ọzọ si na mba ha ndi ha chere ekwesiri ikpo Ndinchekwaebumnobi. Gwa ụmụ akwụkwọ ka ha kwadebe obere ihe ederede na edeputa ma kowaa ihe kpatara ha jiri chee na ha kwesiri ibu Onyenchekwaebumnobi. *Kedu ihe ụmụ akwụkwọ nwere ike imuta site n’aka ndi a? Enwere ike ikpo ha bja kwuo okwu na ụlọ akwụkwọ gi? Màọbụ nye aka na ikpalite mmuo ndi na eto eto iji mee ihe?*
- Onye o bula nwere ike imeputa eserese Onyenchekwaebumnobi! Gbaa ụmụ akwụkwọ ume ikekorita ihe a na ndi nne na nna ha, ezinulo na ndi enyi iji gbasaa ozi SDGs
- Gwa ụmụ akwụkwọ ka ha ga njem nchoputa ma nyocha mmemme Ndinchekwaebumnobi (<https://www.globalgoals.org/goalkeepers>) emere na afo o bula. *Onye bu ndi obia gara aga na ndi bjaranu? Kedu ihe ha megasiri maka mmezu Ebum n’obi? Ginj kpatara mmemme obi afuli di otu a jiri di mkpa na imezu SDGs?*

Olude Marvelous, Ernest Ogunyemi, na Amao David – Nigeria

Otu Aqua bu otu umu nwoke ato - Olude Marvelous, Ernest Ogunyemi, na Amao David - onye butere echiche ahụ nke ejiri aja mmiri usoro ndụ nke ebe imē obodo iyi nweta mmiri aga ebughariri ndi mmadu na obodo ha. Aja usoro ndu ebe imē obodo arumarū mmiri nzacha nke ha cheputara nke na eji ngwaorū di na ebe ulo, nke putara na odi onu ala ma oga ekwe nzuta, no na ojiji ugbo a ulo akwukwo ha na onuogugu nke ezinulo na obodo ha.

1. Kedu ihe kpalitere mmuo gi iyi mee ihe maka SDGs?

Tumadi, o bu gburugburu ebe obibi. Na-ebi na obodo ebe idi ocha nwere ike ibu ihe efu, mba ebe onuogugu ndi mmadu na eji mmiri onunu di ocha ma di mma bere nnukwu mpe karja ndi na eji ekwenti amamihe. Etinye na imata na onweghi onye nwere mmasi, o bughj maka na ha achoghj, mana kama o bu n'ihu na ha enweghi ihe di mkpa. N'ihu ya, ihe niile anyi na eche bu otu anyi nwere ike, site na obere utu ego, na eme obere mgbanwe: mgbanwe putara na ezinulo enwekwa mmiri nbughari, na ndu no na nchekwa.

2. Kedu ihe na akpali gi inogide na igu n'ihu?

Ihe mkpalj mmuo anyi, mbu, bu ihe gafere nsogbu obodo ulo akwukwo. Echiche nke Mandela Washington Umu akwukwo mbu ibe na Nigeria, ebe ndi okaike na otutu ndi ozu kwadoro arumarū anyi site: inye anyi ego onyinye, ikekorita ihe mmuta na igwa anyi etu anyi ga esi adi mma. Nke ahj bu ihe mmalite mkpalj mmuo, mana kwa ubochj mkpalj mmuo anyi bu ihe mmetuta, n'agbanyeghi na odi obere, arumarū ahj enwela ma gaa n'ihu na inwe na obodo anyi, na ole ndi na eto eto bu otu nzokwu n'ihu iyi mekwa ihe. Arumarū mbu anyi, nke bu osisi ndu mbuba ya na enweputa isisi siri ike nwere ike igba oku maka ulo akwukwo laabu, na akpali kari mmuo anyi mgbe nile iyi nogide na iru oru na arumarū nzacha aja mmiri usoro ndu nke ebe ulo.

3. Gini mere eji chee na ndi na eto eto di mkpa iyi nye aka na imezu SDGs?

Aziza anyi bu "gini mere". Na-ezute otutu ndi na eto eto si na ebe niile na Nigeria na otutu ndi ozu si na gburugburu uwa ndi na enye aka iyi mee uwa o buru ebe di mma, mmadu nwere ike iche ihe ha nwere ike ime na enyere anyi niile aka emezu Ebum n'obi. Ndi na eto eto nwere udika mmuo ime mmuo na enye ha ike iyi mee ihe ma meta ihe o bula o bu ha tinyere uche ha iyi nweta, n'agbanyeghi ihe puru omume na ihe isi ikē juputara na uzor ha. Tinye na ihe amara bu eziokwu na ndi na eto eto na uwa taa, ihe dikā ijeri abuo, bu nnukwu ike. Na enwere otutu n'ime anyi ebe a putara: na anyi na aru oru di mkpa na ihe o bula na eme n'uwa anyi. Nakwa, ndi na eto eto di ezigbo mkpa maka na ututu SDGs bu ebum n'obi ha. O bu ndi na eto eto choru Agumakwukwo Kacha Mma karjsia, o bu ndi na eto eto ga ano ebe a iyi gbaa ama ihe o bula mere/omeghi (dabere etu anyi si emeso ya? dakwasi uwa).

4. Kedu ihe ibu Onyenchekwaebumnobi putara nye gi?

Ibu Onyenchekwaebumnobi nye anyi bu ibi ndu kwa ubochj na uzor ga emetuta obodo anyi maka odi mma; o bu obere afuri ka anyi na enwe na imara na ufodu mmadu ebe ufodu di nchekwa; na umu agboghobia na umu okorobia apughi na mmadu na udi orja mmiri digasi iche gburu otutu ihe ochichu anyi na sub-Saharan Afrika na ebe akuku ndi uwa ozu.

Comfort Ijaola, Victor Aromose na Alfred Adeyemi si na Nigeria

Comfor, Victor na Alfred bu umu akwukwo ndi K11th na K8th bu ulo akwukwo sekondri nke oha ama ama na ebe ndida anyanwu Nigeria na ahụ maka ndakpo umuaka na eto eto na Nigeria site n'uzo ncheputa echiche oheru. Etu esi adakpo na emegide umu agboghobia ihe n'ike na obodo ha mere umu akwukwo jiri bido ime atumatu ihe ga anogide dikà ulo akwukwo sekondri. Umu akwukwo na aruko oru iji meputa isi ihe maka naanị arumarụ Nigeria. Arumarụ ahụ bu ụdị mbu puru iche mere ka Nigeria bido sonyè na Nnwàle Dayamodu Uwa niile dikà Onye asompi tozuru etozu iga na 2019.

Kedu ihe kpaliri mmuo gi iji mee ihe maka Ebum N'obi Uwa Niile?

Dika otu na aruko onu anyi choputarà na umu agboghobia na eto eto na gburugburu uwa niile karisia na Nigeria na ahụ otutu nsogbu nke ndakpo n'ike na inye egwu bu nke kachasinu. Anyi choputarà na nsogbu a na aka njo kwa ubochi dikà onogogu siri kwuo. Ozokwa, ihe anyi gabigara yana akuko ndu ndi mmadu akpalitere mmuo anyi ime ihe maka Ebum n'obi nke ise –Enweghi Mkpaso Otu Agwa n'etiti Nwoke na Nwanyị.

Kedu ihe na akpali gi inogide na iga n'ihu?

Nka na uzu aburu ihe kachasi emetuta imezu Ebum n'obi anyi, omeela ka anyi na aga n'ihu site na mbido. Ozokwa inu oku n'obi anyi nwere maka Ebum n'obi a bu ihe na eme ka anyi na-aga n'ihu. Ina eji intaneet emela ka anyi metuta mmadu na akuku uwa. Imaatu nke a bu weebusaiti anyi meputara nke ruru oru dikà ihe kachasi di mkpa eji emezu Ebum n'obi a. Nzaghachi di mma si na ndu anyi zoro bu ihe ozu na eme ka anyi na aga n'ihu.

Gini mere e ji chee na ndi na eto eto di mkpa iji nye aka na imezu SDGs?

Anyi no na oge uwa oheru ebe uwa juputara na ndi na eto eto. Nke a gosiri na mgbe ana etinyekwu ndi na eto eto ka ha sonye na arumaru inu oku n'obi dikà nke a obodo anyi ga na emekwu. N'eziokwu isonye na mmezu Ebum n'obi dikà nke a kwesiri igba otutu ndi na eto eto ume maka na inu oku na obi bu ihe ejiri mara ndi na eto eto.

Kedu ihe ibu Onyenchekwaebumnobi putara nye gi?

Ibu onyenchekwaebumnobi mere ka anyi mara obodo anyi. Iji nyere obodo anyi aka ebe achoro enyemaka na ichota ndi anyi na ha nwere otu uche ka anyi rukoora ka ewere mezu Ebum n'obi di ire. Nke a bu ihe ngosi isi nruko oru anyi yana Ndi nzoputa ndi bu ndi nruko oru nke naanị Nigeria di ka Ndi ndumodu, Ndi Nkwelite Ikike Mmadu, Ndi therapy na ndi mgbasa ozi.

Memory Banda si na Malawi

Memory bu onye nkwado nkwusi alum di nwatakiri ike na adighi agwu agwu. Memory ekweghi alu di mgbe o di obere ma kama yanà ndi isi obodo rukurò oru iji mepe iwu ga enye aka iji chekwaa umu agbohobia na eto eto ka ha ghara ibanye na alum di na nwunye. Oru ya emela ndi ochichi etinyekwuo afo iwu nke alum di na nwunye na Malawi ka o ruo afo iri na asato.

Iji gukwuo banyere oru Memory, pia [ebe a](#).

1. Kedu ihe kpaliri mmuo gi iji mee ihe maka SDGs?

N'eziokwu, itolite na otu n'ime mba kacha daa ogbenye abughi ihe di mfe, karisa maka umu agbohobia. Anyi tolitere na enweghi ohere iho ihe, na obere ohere ndu. O bu ihe mwute na ndi mmadu tolitere na amaghi na ha nwere ikike mmadu kachasi mkpa nke kwesiri ka echekwa ya ma chebe ya. Ihe kachasi ewute bu ihu umu agbohobu ibe m na ekwuughu okwu maka onwe ha mgbe o bula emebiri ikike ha, mabubu na ahụ nsogbu o bula na ndu ha. Agumakwukwo bu otu n'ime ikike mmadu di mkpa, mana otutu umu agbohobia enweghi ya. Mgbe m huru alum di nwatakiri ka ona eme n'ime ezinulo m, ndi enyi, na n'ime obodo; ma ekpebie ka m putu maka ha. Alum di nwatakiri bu otu n'ime omenala na agbawa obi metutara otutu umu agbohobia ndi nwere ike ibu ndi amaala nwere ike imeputa ihe oghuru. E cherem na oruola oge aga enye umu agbohobia ohere nha iji nogide na ulo akwukwo ma soro na oha na eze, ndoro ndoro ochichi ma ihe omume aku na uba.

2. Kedu ihe na akpali mmuo gi iji nogide na iga?

Ihe kpaliri mmuo iji nogide na iga bu oganihu anyi na eme. Umu agbohobia na ebilite karja nsogbu ha ma ha na achu mgbali uche na onodu ihe ugbu a. Umu agbohobia na echebe onwe ha na eme ihe di iche na obodo ha, ha na abu ndi isi, ndi na eme mgbanwe; ha na echebe ikike ha. Nke a gosiri na Okike mkpasu otu agwa (Ebum n'obi ise) bu ebum n'obi aga emezu.

3. Gini mere e ji chee na ndi na eto eto di mkpa iji nye aka na imezu SDGs?

Ndi na eto eto bu ndi o na emetuta karja site na mmachi Ebum n'obi o bula, o bu ihe di mkpa na ndi na eto eto sonyere na ihe omume o bula na emetuta ndu ha ebe obula na uwa. Enweghi ndi na eto eto Ebum n'obi uwa agaghi abia na mmezu. Nchekwa ebumnobi niile nke SDGs bu ahapula onye o bula na azu. Ndi na eto eto ga esonye na ihe niile ka anyi nwee ike ime nto oru ga adigide maka ndi na abia n'ihu ozu.

4. Kedu ihe ibu Onyenchekwaebumnobi putara nye gi?

Ebu Onyenchekwaebumnobi bu inwe ike ichoputa nsogbu oha mmadu ma mara ihe i ga eme ma megachi omume ya site na ibute uzu, na amalite iche echiche di iche na atukwasu onwe gi obi na mgbanwe ga eme. Enweghi nnukwu ike mmadu ji abu Onyenchekwaebumnobi, onye o bula nwere ike ibu Onyenchekwaebumnobi site na ihoro nke SDGs o bula ma bido ikwanye maka oganihu. Mgbanwe na eme mgbe enwere aguu, mkpebi, na ime ihe.

Ndubuisi Uchea na Hayel Wartemberg si na UK

Ndụ na Hayel bu mmadụ abụọ mepere [word on the curb](#) – ụlọ ozi nghọta omenala ewepụtàrà onwe ha iji ghọta akụkọ, njirimara na omenala nke ndị na eto eto. Ndụ na Hayel chọrọ ịchọputa nghọtahie na aha jikoro ọtụtụ mmadụ na ụwa niile, na emepe Word On The Curb dikà ngwaọrụ iji eme ihe a, site na eweta ebe ndị mmadụ ga ekekorita akụkọ ha ma nu nke ndị ọzọ. N'aga n'ihu ha enyere aha ngwaahịa na azumahija aka site na inye ha ohere na omenala ndị na eto eto site na nghọta na nkwuritaokwū dijital mgbe n'otu oge ahụ na enweta ndị na eto eto ohere iji mụta ma nogide na mmekeji mmadụ n'ime echiche ebe mmasị.

1. Kedu ihe kpaliri mmụọ gị iji mee ihe maka SDGs?

Anyị abụọ nwere nnukwu onono mma na eto na mmepe obodo na omenala na odiiche digasị iche, na London. Mgbe anyị gara na mahadum nọ na Manchester, anyị mụtara ozugbo na agbanyeghi nzulite a, anyị ka nwere obere ihe mmụta uche enwetara dij-tu mma nke ụwa na nke kachasị mkpa, otutu omenala na njirimara nke mere ya. Anyị chere na enwere ohere imeputa ebe ga achoputa akụkọ nke ọtụtụ mmadụ si na gburugburu ụlọ akwụkwọ, na mgbe anyị gụsiri akwụkwọ anyị choro iji nyocha mkpa ihe a gafee Mahadum na Manchester. Na enwe onye akaebe mbu ma ikpa oke nke emere na ekpuchiighi ekpuchi na nke nzuzo, anyị mara mmetuta ojoo nke aghotaghị ọtụtụ omenala na ugbo a karja mgbe o bula, anyị choro inye aka belata agwa ndi a.

2. Kedu ihe na akpali gị inogide na ija n'ihu?

Eji vidio emewo ka anyị nwee ike imetuta ndi mmadụ na okwa ụwa niile, na emeputa ozi nke enyochara ma kekorita na akuku ano niile nke ụwa. Ọmụma atụ nke a bu vidio anyi choro ikesa anyi meputarà ana akpo lhe Ana Akuzirighi m na Ụlọ Akwụkwọ. Vidio huru nwa akwukwo mahadum ebe o juru onye nkuzi ya ajuju nkowa banyere nkuzi akuko ihe mere eme nke ndi oji na ulo akwukwo. Vidio enwetala ihe kariri nlere anya nde iri ano n'ofe otutu ebe mmadu oha na anyi na aga n'ihu na anata ozi intaneet si na Lesotho ruo Louisiana na agwa anyi banyere mmetuta oma vidio ahụ nwere na ebe mmadu, ulo akwukwo, ndi otu ezinulo na obodo no. Anyi nwere ndi otu onye otu ezinulo si na Nigeria na Ghana na ezitere anyi vidio na Whatsapp na amaghi na obu anyi meputarà ya! O bu nzaghachi di otu a na akpali mmuo anyi iji na aga n'ihu.

3. Gini mere eji chee na ndi na eto eto di mkpa iji nye aka na imezu SDGs?

Enwere otutu ndi na eto eto na ụwa karja mbu (ihe dikà nde mmadụ abụọ n'etiti iri na iri abụọ na ano). Nke a putara na ekwesighi ihu ngunyè ha dikà ihe di mkpa, okwesiri ihu ihe achoro tupu emee njem nke mmezu Ebum n'obi. Otutu mgbe ndi na eto eto bu ndi na emekari mgbanwe, anyi nwere Whatsapp na Facebook tupu ndi nne na nna anyi enwee, anyi kuziri ha etu esi eji ya. Ya mere mmetuta igunyè ndi na eto eto na Ebum n'obi di ezigbo mma.

4. Kedu ihe ibu Onyenchekwaebumnobi putara nye gi?

Ibu Onyenchekwaebumnobi bu ncheta kwa ubochi nke oru anyi nwere iji nye aka mee obodo oburu gburugburu ebe obibi di mma maka anyi niile idi ndu ma biri n'etiti ibe anyi. Obodo ndi nwere otu uche Ndinchekwaebunobi ozo na enye anyi ohere iruko oru ma ghara imeri site na oke ochicho ebumnobi ndi SDGs meputarà. Ha ga ekwe mmezu na aga emezu ya.

EBUM N'OBÌ MMEPE BỤIGBA

NA-EME NJIKÒ

EBUM N'OBÌ NKE 16
Udo, ikpe-nkwumoto
na uzogasi e si eme
ihe zuru oke

EBUM N'OBÌ NKE 17
Njikotagasi aka maka
ebumnisigasi ahu

EBUM N'OBÌ NKE 1
Enweghi
ida ogbenye

**EBUM N'OBÌ
NKE 2**
Enweghi agụụ
kpam kpam

EBUM N'OBÌ NKE 15
Ndụ n'elu ala

EBUM N'OBÌ NKE 14
Ndụ n'okpuru
mmiri

EBUM N'OBÌ NKE 13
Ime ihe maka
mgbanwo ụwa

EBUM N'OBÌ NKE 12
Oriri ma irụpụta
ihigasi zuru oke

EBUM N'OBÌ NKE 11
Obodogasi mepere
emepe zuru oke ma
ogbegasi zuru oke

EBUM N'OBÌ NKE 10
Ibelata enweghi
nhatanha

EBUM N'OBÌ NKE 9
Mmepụta ihigasi,
nsòpụta òhuru
ma uzogasi obodo
si adi mma

EBUM N'OBÌ NKE 8
Ezigbo oru ma
ezigbo oganihu
uzo akunụba

EBUM N'OBÌ NKE 7
Oku nke ga-erutu
onye o bụla aka

EBUM N'OBÌ NKE 3
Ezigbo ahụike
na ndu-uto

EBUM N'OBÌ NKE 4
Ezigbo mmụta

EBUM N'OBÌ NKE 5
Nhatanha oke
na nwanyi

EBUM N'OBÌ NKE 6
Ezigbo mmiri
ma idi ocha

@chrisgadbury

Okwu ndị nọ na **akwụkwọ ndụ** bu nka egosiputàrà site na ìmụta ihe banyere SDGs. Okwu ndị na acha **añụnu añụnu** bu okwu ndị ụmụ akwụkwọ nwere ike ìmara dikà onọ na Apụ Onyenchekwaebumnobi. Ụmụ akwụkwọ ga enwe ike ìhọrọ *ato o bụla* n'ime okwu ndị a maka eserese Onyenchekwaebumnobi ha.

1. Obi ike
2. Obi ọmà
3. Enye úchè
4. Enwe mmasị mmata
5. Mkpebisị ike
6. Obi ụtọ
7. Añụrị
8. Enyemaka
9. Echeputa echiche
10. Obi ebere
11. Ntụkwasị obi
12. Ikwudosi ike
13. Isi ike
14. Ezi echiche
15. Kwesiri
ntụkwasị obi
16. Onye nkwalite
17. Onye njem
nchọpụta
18. Onye esemese
19. Onye ogba bolu
20. Nwanne nwoke
21. Onye nkwàlite
22. Onye omee
mgbanwe
23. Onye mmepụta
24. Onye ohuu
25. Onye azụmahija
26. Ọkà nchekwa
ebe obibi
27. Enyi
28. Onye nchepụta
echiche ohuru
29. Onye isi
30. Onye ọkachamara
mgbakọ na mwepụ
31. Onye oku egwu
32. Onye echiche ọmà
33. Onye ọkachamara
na sayensi
34. Nwanne nwanyị
35. Onye ntà akụkọ
36. Nwa akwụkwọ
37. Onye ohuu

1. See foto onwe màọbụ gwa enyi gị ka ose gị foto. Gbaa mbò hu na i ga ahụ ihu gị na i na achị ọchị! O kwesiri ibu foto b́jara ihu gị nso, achọghị ka ahụ gị n'ime foto. Chekwa ihe na ihu kòmputà gị.
2. Gaa na Apụ Onyenchekwaebumnobi: <http://wllgoalkeeperme.globalgoals.org/>
3. Pịa aka na eserese Kamera iji nyèfee foto gị
4. Jiri eserese nọ na elu akụkụ aka nri na ihe òsìsè busi o bula iji mee eserese onwe gị. Eserese A bu ebe i na ahọrọ okwu gị, brooshi agba mmiri na agbanwe agba ederede na nke ọkara juputara na gburugburu bu ebe i ga ahọrọ mgbakwasa agba maka foto gị.
5. Tupu gị echebe eserese Onyenchekwaebumnobi gị, gbaa mbò hu na i gurụ [okwu na onọdụ nke apụ Onyenchekwaebumnobi](#).
6. Enwere nhọrọ abụọ maka Ichēkwa eserese gị: Site na ipi aka na mpiakà Nchekwa bluu ọga abanye na kòmputà gị ozugbo. Màọbụ Chebe na mpiakà Galari ọga ehekwa ma nyèfee eserese Onyenchekwaebumnobi gị na kòmputà gị nakwa ekekorita ya na ebe galari ọhà mmadụ.
7. Mgbe ahụ biko kekorita eserese Onyenchekwaebumnobi gị na mgbasa ozi ọhà na ejiri Twitter @WorldsLessonNG màọbụ instagram @WorldsLessonNG màọbụ Facebook @WorldsLessonNG màọbụ zitere anyị ozi intaneèt worldslessonnigeria@outlook.com

Eserese Onyenchekwaebumnobi

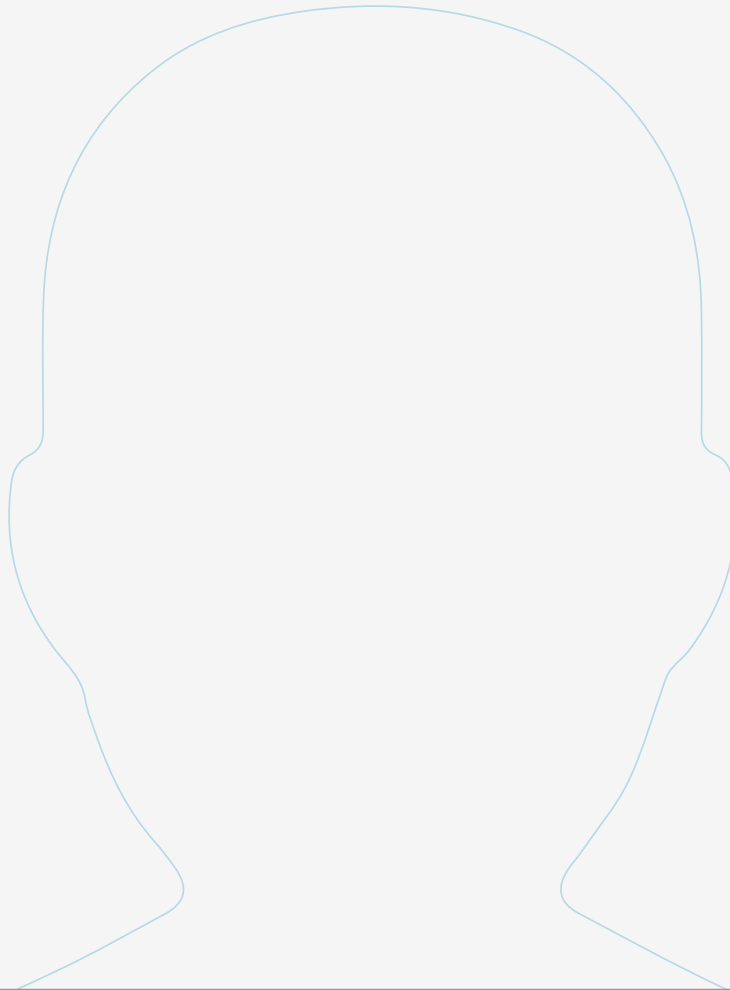

In partnership with
unicef

Ntuziaka

- Jiri ma enyo màọbụ foto iyi see, tee agba mmiri màọbụ meputa eserese nke onwe gi
- Họrọ mkpuru okwu ato kachasi kwaa ihe kpatara i jiri buru Onyenchekwaebumnobi
- Kekorita eserese Onyenchekwaebumnobi gi na ndi ozọ!

--	--

	ONYENCHEKWAEBUMNOBI
--	----------------------------